

II ΣΟΥΡΠΑ ἢ ΣΥΡΠΑ

ΠΟΘΕΝ Η ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑΥΤΗΣ.

Ὡσπερ ἀκριβῶς ἔπραξαν κατὰ τὰ περὶ Νιγρίτης ἐκτεθέντα οἱ τῆς Παλαιχωρουδάς κάτοικοι, τοῦτ' αὐτὸ καὶ οἱ τοῦ μνημονευθέντος ἐν ἀρχῇ χωρίου Γ κ ο υ β ι ν τ ἄ ρ ι, οἵτινες γείτονες καὶ ὄμοροι τῶν ἄλλων δὲν ἠθέλησαν νὰ παραμείνωσι κατὰμονοι αὐτόθι, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐγγύς, ἐγγύτατα ἐκείνων.

Δι' ὃ καὶ εἰς ἕτερον καὶ κατάντικρον τῶν ἄλλων σημεῖον, συνέπηξαν καὶ οὔτοι τὸν οἰκισμὸν των, ὅστις ἀπεκλήθη Σούρπα καὶ ἐπὶ τὸ Λογιοτατικώτερον βραδύτερον, Σύρπα. Διαχωρίζονται δὲ οἱ δύο οὔτοι Συνοικισμοὶ Νιγρίτα καὶ Σούρπα ἀλλήλων, διὰ τοῦ ἀληθῶς χρυσορροῦ—ὡς ἀπεκλήθη ὑπὸ τοῦ Δαμάνη—Ποταμοῦ, τοῦ καὶ διασχίζοντος τὴν μίαν κατασταῖσαν ἤδη Πόλιν καὶ πάλιν, διαχωρίζων αὐτὴν εἰς δύο νῦν Ἐνορίας, τὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Νιγρίτης καὶ Ἁγίου Ἀθανασίου Σούρπας.

Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν ὀνομασίαν Σούρπα, καίτοι ἐπειγόμεθα πρὸς τοῦτο, πρὸς ἀποκατάστασιν ἀνακριβείας καὶ ἀναληθείας, ἀλλὰ κυρίως πρὸς ἀπόσεισιν τερατώδους ἐκφρασθείσης γνώμης παρ' ἐπισήμου ἀνδρός, τοῦ Γάλλου Προξένου Κουζινερί, ἐκφράσαντος ἐν Συγγράμματι αὐτοῦ «Ταξιίδιον ἐν Μακεδονίᾳ» (ὅτε καὶ ἐπεσκέφθη, πρὸ ἑκατὸν πενήκοντα περίπου ἔτων, πιθανῶς ἐν ἔτει 1808—1810 τὴν Νιγρίταν καὶ ἔγραψε σχετικὰς περὶ τῆς Κώμης ἐντυπώσεις καθὼς εὔρε καὶ εἶδεν αὐτὴν τότε, κεχωρισμένην ἐκ τῆς Σούρπας) ὅτι ἡ ὀνομασία τῆς Σούρπας ἔχει Σλαβικὴν προέλευσιν, κατὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ διατυπωθέντα, παραλείποντες τοῦτο πρὸς στιγμὴν διὰ τὴν ἐξέτασιν του ὡς χρῆζει, καθόσον ἐπιφυλασσόμεθα νὰ ἀποκρούσωμεν καταλεπτῶς καὶ λίαν εὐγλώττως καὶ πλέον πειστικῶς τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον καὶ τὴν ἀστοχίαν τῆς ἀτυχοῦς φράσεως καὶ γνώμης, ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Νιγρίτης, περὶ ἧς ἐποιήσαμεν ἀνωτέρω λόγον, ἐνταῦθα προχείρως ὅλως καὶ ἐπὶ τροχάδην, ταῦτα παραθέτομεν, ἵνα καταδείξωμεν τὸ Ἑλληνικώτατον τῆς ὀνομασίας αὐτῆς, μηδεμίαν σχέσιν ἐχούσης πρὸς ἄλλην καὶ δὴ προέλευσιν Σλαβικὴν.

Δραστηριότεροι οἱ κάτοικοι τοῦ Συνοικισμοῦ τούτου ἐκ τῶν τοιούτων τῆς Νιγρίτης (1) ὡς διακρίνονται ἄλλωστε ἔτι καὶ σήμερον εἰς τὰς τε ἀσχολίας καὶ διὰ τὴν φιλέργειαν αὐτῶν, ὀνομάσθησαν Σ ο ὑ ρ π ι τ ο ι, ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἐν τῇ ὀμιλίᾳ αὐτῶν καὶ τότε, καθὼς καὶ σήμερον, ἡ λέξις Σ ο ὑ ρ π ι τ ο ς, ἔχει τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν σημασίαν τοῦ δραστηρίου ἀνθρώπου, τοῦ φιλοπόνου, τοῦ ἐπιμελοῦς, καὶ πλέον εἰδικώτερον, τοῦ ἔξυπνου,

(1) Δι' ὃ καὶ ἕως σήμερον ἀ ν ί γ ρ ο ι κ ο ι ἀποκαλοῦνται σκωπτικῶς κατὰ τὴν ἐκδοχὴν ἣν ἀνεπτύξαμεν καὶ ἴσως ἴσως, τὸ ἀνίγρικοι ἢ ἀνίγρκι, νὰ εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπεκράτησε κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε ἐξ αὐτοῦ τούτου ἡ μετέπειτα καὶ νῦν ἡ ὀνομασία τῆς πόλεως.

τοῦ ταχέος, τοῦ βιαστικοῦ (θηλυκὸν τῆς λέξεως Σουρπιτάδα=δραστηριότης, βιασύνη: Λαϊκὴ ἔκφρασις . . . Μὴ μιὰ Σουρπιτάδα ποὺ νὰ τχαίρισι. Σούρπιτου κουρίτσ. Σούρπιτους ἄνθρουπους· Σούρπιτου πρᾶμμα (ζῶον) κλπ.).

Ἐν μὲν ἡ λέξις Σ ο Ὑ ρ π ι τ ο ς, ἔχει ξενικὴν προέλευσιν, ρίζαν καὶ καταγωγὴν, Λατινικὴν, ἢ Σλαβικὴν, ἢ Τουρκικὴν, δὲν δυνάμεθα νὰ διαχωρίσωμεν ἐπακριβῶς, οὔτε δὲ ἔχομεν πρόσφατον τὴν γνώμην τῶν ἐπιφανῶν γλωσσολόγων ἡμῶν Χατζηδάκη, Ἀνδριώτη κ. ἄ. Ἄλλ' αὕτη εἶναι τοσοῦτον στενῶς συνδεδεμένη μὲ τὴν Μητρικὴν ἡμῶν γλῶσσαν, ὥστε ἐξ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, μέχρι τῆς σήμερον ὡς ἐλέχθη, νὰ ἀποτελῇ αὕτη ἔννοϊαν καὶ νὰ λογίζεται ὡς λέξις καθαρῶς τῆς Ἑλληνικῆς ἡμῶν διαλέκτου.

Ἐν τῇ φρασεολογίᾳ καὶ διαλέκτῳ ἡμῶν, ἐκ τῆς ἐρεῦνης ἦν φιλοπεριέργως ἐπράξαμεν καὶ ἐξητάσαμεν, εὔρομεν πολλὰς καὶ ἀφθόνας λέξεις Τουρκικῆς σημασίας καὶ προφορᾶς, ἀλλ' οὔτω πως πολιτογραφηθείσας ὥστε καὶ αὗται νὰ ἀποτελοῦν ἤδη ἀναπόσπαστον προσθήκην τοῦ λεξιλογίου τῆς καθημερινῆς ἡμῶν διαλέκτου καί, νῦν ἔτι, δεῖγμα, βεβαίως, τῆς μακροχρονίου δουλείας καὶ τοῦ ζοφεροῦ σκότους τῆς Παιδείας ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐποχῇ. Ὅμως λέξιν Σλαβικὴν, ο ὕ δ ε μ ί α ν, οὐδὲ ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην.

Οὔτω, περισσότερον δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν λέξιν Σούμπιτος, προελεύσεως ἐκ τῆς Τουρκικῆς γλώσσης, π.χ. Σάρπ, τὸ ὁποῖον σημαίνει, ὅ,τι ἀκριβῶς ἀνωτέρω ἐλέχθη, τὸ γρήγορον, τὸ βιαστικὸν τὸ αὐξάνον ἀμέσως. Σάρπ - οβᾶ, περιοχὴ αὐξάνουσα οἰανδήποτε καλλιέργειαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοφυῆ χόρτα, δένδρα κλπ, ἀμέσως, ἢ Σὺρ - οβᾶ περιοχὴ ἀγελάδων, ἀγελαδότοπος, ἀλλὰ μᾶλλον Σάρπ - οβᾶ. Διότι ἐνταῦθα μία περίεργος μεταστροφή τῆς λέξεως: Ἄντι ὁ κάτοικος τῆς Σούρπας νὰ ἀποκαλεῖται Σουρπιώτης ἢ Συρπιώτης, ἢ Σουρπαῖος, ἢ Συρπαῖος, ἢ Σουρπιτινός, κατὰ τὸ Νιγρίτα - Νιγριτινός, καὶ κατ' ἰδιωματισμὸν Νιγριτινός, - Σουρπιτινός, λέγεται καὶ ἀποκαλεῖται Σ α ρ π ο υ β ν ὸ ς καὶ ὅλοι μαζὺ οἱ κάτοικοι τῆς Ἐνορίας Σ α ρ π ο υ β ν ο ἰ, τὸ θηλυκὸν Σ α ρ π ο υ β ν ι ᾶ καὶ τὸ οὐδέτερον Σ ᾶ ρ π ο υ β ν ὸ, ἐπισελθὸν καὶ ἐπικρατήσαν, οὔτως εἰπεῖν, τὸ ἐκ τῆς Τουρκικῆς Σάρπ - οβᾶ, ὡσπερ καὶ ἄλλα ἐν τῇ περιφερείᾳ καὶ Ἐπαρχίᾳ χωρία. Ἐξ - οβᾶ ἢ Ἰσ - Νισ - οβᾶ - Νισβᾶ ἢ σημερινὴ Δάφνη (κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἢ Ἄργιλος τῆς ἀρχαίας Βισαλτίας). Κοπρ - οβᾶ, τὸ νῦν χωρίον Χείμαρρος Σουλ - οβᾶ, σημερινὸν χωρίον Σικεπαστό. Μπέρ - οβᾶ, τὸ νῦν χωρίον Βερτίσκος κλπ.

Σλαβικὴ ἄρα σημασία καὶ προέλευσις κατόπιν καὶ τῶν ἠνωτέρω, καὶ ἀπαράδεκτος καὶ ἀνυπόστατος, ἐκτὸς τυχὸν συνωνυμίας, ἥτις καὶ πάλιν ἀσφαλῶς δανεισθεῖσα καὶ παραληφθεῖσα καὶ ὑπὸ τῶν Σλάβων ἐκ τῆς Τουρκικῆς, καθόσον καὶ οὔτοι, Βούλγαροι, Σέρβοι, ὑπὸ τὸν αὐτὸν ὡς γνωστὸν ζυγὸν καὶ δουλείαν παρέμειναν ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἴσα ἔτη.

Πρότερον δέ, ὅτε οἱ κατακτητικοὶ αὐτῶν ἀγῶνες, δῆθεν ἐξ ἐπικρατή-

σεὼς των δι' ὅσον χρόνον παρέμειναν, τὸ τοιοῦτον γελοῖον τελείως, καθόσον οἰκισμὸς Σούρπας οὐδέποτε πρότερον ὑπῆρξεν, καὶ ἀναφέραμεν οἱ πρῶτοι κάτοικοι ἔκ τινος χωρίου μετώκησαν καὶ κατὰ ποίαν τεκμαρτὴν ἐποχὴν.

Ἄλλὰ καὶ οἰονδήποτε λεξικὸν τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἂν ἀνοίξωμεν θὰ ἴδωμεν τὴν λέξιν *surpīte* καὶ *surpūit* καὶ *surpūio* σημαίνουσιν ὑφαρπάζω, ὑφαιροῦμαι τί τινός, κρύπτω, ἀποκρύπτω κλπ.

Καθόλου ἀπίθανον, ἢ λέξις αὕτη νὰ ἔμεινεν κατάλειπον τῶν πρῶτων ἐκείνων Ρωμαϊκῶν χρόνων κατοχῆς καὶ τῆς περιοχῆς ταύτης, ἐν τῇ ὁμιλουμένη τῶν τότε κατοίκων, ἧτις ἐν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου παρέμεινεν οὕτως καὶ ἔφθασε μέχρι τῶν ἡμερῶν τῶν προγόνων ἡμῶν καὶ τῶν ἡμερῶν τούτων ἔτι, μὲ τὴν ἣν ἀποδίδομεν εἰς αὐτὴν σημασίαν καὶ ἐρμηνείαν.

Ὅθεν ἐκ ταύτης καθαρῶς τῆς λέξεως Σ ο ὑ ρ π ι τ ο ς, ὡς ἀγνῶς Ἑλληνικῆς νοουμένης καὶ ἐκ τελείας ἀθωότητος καὶ εἰλικρινείας τῶν κατοίκων ἐκείνων καθόλου δὲ καὶ παντάπασι ὑπονοίας ὅτι εἰς πολὺ βραδύτερον χρόνον, τοιαύτην θὰ ἐπροξένη αἴσθησιν καί, τοιαύτην θὰ ἔδιδε λαβὴν ἀφορμῆς εἰς ξένον, μὴ γνωρίζοντα ἐπακριβῶς καὶ μηδὲν τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν κατ' ἔκφρασιν καὶ ἰδιωματισμόν, ὥστε ἐξ αὐτῆς ὁ Γάλλος ἐκεῖνος νὰ ἐξέφραζεν τὴν χονδροειδεστέραν τερατωδίαν τῆς ποτε δῆθεν Σλαυικῆς ἐπιρροῆς ἐνταῦθα καὶ τὸν ἀτοπώτερον καὶ βλασφημότερον ἐκ τῆς ἀντιλήψεώς του, συμπερασμόν, ἀπεκλήθησαν καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ οἰκισμοῦ Σ ο ὑ ρ π ι τ ο ι καὶ ὁ Συνοικισμὸς αὐτῶν Σ ο ὑ ρ π α, Σουρπιτία ἢ Σουρπία, κατὰ τὸ Αὐγούστα ἀντὶ Αὐγουστία, Πρώτη ἀντὶ Πρωτία κλπ.

Ταῦτα καὶ περὶ Σ ὠ ρ π α ς κατὰ τὴν γνώμην καὶ ἀντίληψιν ἡμῶν ἐνταῦθα, καὶ πᾶς ὅστις ἔτερον ἤθελεν καταδείξῃ καὶ ἐκφράσῃ αἰσθαντικωτέραν θὰ δοκιμάσωμεν συγκίνησιν καὶ εὐχαρίστησιν, καθόσον πρόκειται περὶ τῆς πραγματικῆς ἡμῶν γενετείρας, οὐτέστιν ὅτι ὁ ὑποφαινόμενος πρόσφορος ἐκ ταύτης τῆς Ἐνορίας τῆς Νιγρίτης καὶ ἐν αὐτῇ εὔρηται ἢ κατοικία του.